

Bijeenkomst 12

Gespreksverslag bij ‘Wijzer met de meldcode’-thema’s:

Risico’s wegen Feit en mening

Aanwezige sectoren

- Veilig Thuis
- Verslavingszorg
- GGZ
- Politie
- Jeugdhulp
- Huisarts
- Wijkteam
- Kindcentrum

Functies aanwezigen

- Aandachtsfunctionaris
- Maatschappelijk werker
- Manager Kindcentrum
- Pedagogisch medewerker
- GZ-psycholoog
- Psycholoog
- Zedenpolitie
- Speltherapeut

Vraagstuk 1

‘Professionals vinden het moeilijk objectief en feitelijk te blijven als er sprake is van wederzijdse beschuldigingen. Hoe zorgen we ervoor dat professionals dat wel kunnen?’

De gehele groep herkent het vraagstuk.

In het kader van de opdracht van VWS om een brede reflectie op de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling te organiseren, heeft Augeo Foundation i.s.m. LVAK in het najaar van 2022 vijftien online bijeenkomsten georganiseerd. Hierin zijn we met een (wisselende) groep professionals uit verschillende beroepsgroepen in gesprek gegaan. De centrale vraag in deze sessies: ‘Hoe gaan we om met de vraagstukken die in de dagelijkse praktijk aan de orde kunnen zijn?’. Per bijeenkomst ligt de focus op één of twee van deze vraagstukken. De uniforme vraag hierbij is: ‘Hoe kunnen we op basis van ervarings- en expertkennis professionals helpen te handelen bij dit dilemma?’

De ideale situatie

Als dit vraagstuk geen belemmering is, dan is dat op de volgende punten te merken:

- Dan gaat het gesprek niet zozeer over feiten, over de waarheid en over meningen, maar over de beleving van alle gesprekspartners. En durven we dat ook van elkaar aan te horen.
- Dan is de aanpak meervoudige partijdigheid en multidisciplinair.
- Dan uiten ouders geen verwijten naar elkaar. Zijn er voor professionals geen drempels om zorgen en beschuldigingen te bespreken en wordt er geluisterd naar het kind.
- Dan blijven we met beide ouders in gesprek.
- Dan werken we allemaal volgens het principe NIVEA (Niet Invullen Voor Een Ander).
- Dan staat het belang van het kind voorop.
- Dan zijn professionals zich bewust van hun mogelijke eigen tunnelvisie.

Drempels

Hoe komt het dat professionals het moeilijk vinden om bij de feiten te blijven als er sprake is van wederzijdse beschuldigingen?

- Een eerste drempel is **juridisch** van aard en gaat **over informatie delen**. Een deelnemer merkt op: 'De juridische wallen die we met elkaar hebben opgeworpen maken onzeker.' Ook vindt een aantal deelnemers dat de wegen die je moet bewandelen voordat je informatie met elkaar kan delen, erg lang zijn. 'Dat is in alle gevallen lastig, maar in dit vraagstuk helemaal.' Een deelnemer voegt toe dat het ook voorkomt dat professionals geen feiten met anderen willen delen en zich dan verschuilen achter privacywetten. De deelnemer, zelf huisarts, geeft aan dat dat zeker voor veel huisartsen geldt.
- Ook de **angst voor de tuchtcommissie** speelt een rol. Als ouders/cliënten daarmee gaan dreigen, wordt het helemaal ingewikkeld. Een deelnemer zegt daarover: 'Ik ben bang voor juridische procedures en dan vraag ik mij af: "wat haal ik me op mijn hals?"'
- Een andere drempel is dat omgaan met wederzijdse beschuldigingen **tijd kost**. Het levert 'gedoe' op volgens de deelnemers. Zeker omdat ouders zelf onvoldoende in staat zijn te reflecteren op hun situatie en te weinig vaardigheden hebben om met elkaar te praten. Dat vraagt veel tijd van de professional en daaraan is vaak een gebrek.
- Naast dat het tijd kost, is er ook **onzekerheid**. Zoals bij de huisarts: 'Wat kun je binnen tien minuten dat een consult duurt doen? Wat haal je dan op je hals? Vaak voel je je ook nog onzeker of je het wel goed ziet.' Een deelnemer uit het wijkteam geeft aan zich onzeker te voelen over welke stappen te nemen: 'Dan twijfel je waar je goed aan doet als hulpverlener. Wat kan je nog in de vrijwilligheid oplossen? En wanneer ga je naar de meldcode en zet je de partners juist meer tegenover elkaar?'
- Dat ketenpartners hun **verantwoordelijkheid niet nemen** en een casus niet samen oppakken, is ook een drempel. Een deelnemer uit het wijkteam: 'Mensen kijken vaak nog weg. Ook als ik toestemming heb van ouders en wijs op mogelijke signalen die een kind laat zien. Dat betekent niet per se dat een andere professional dat ook oppakt. Een school zegt bijvoorbeeld: "zo heb ik nog 29 kinderen in de klas."'

- Een gebrek aan **kennis en vaardigheden in het omgaan met signalen van huiselijk geweld** speelt ook een rol. Een deelnemer van een wijkteam: 'Ik merk dat veel professionals nog niet weten hoe te handelen. Zelfs de stappen van de meldcode kunnen toepassen is niet altijd bekend.' Een deelnemer uit de verslavingszorg herkent dat ook bij collega's: 'Soms worden dingen wel gesignaleerd, maar gaat er niet per se een belletje rinkelen dat er sprake is van geweld of verwaarlozing. Dan bespreken collega's het dus ook niet.' Als deze algemene kennis al ontbreekt, geldt dat in het bijzonder voor kennis en vaardigheden bij specifieke signalen, zoals bij wederzijdse beschuldigingen.
- Ook de **angst om contact te verliezen** speelt een rol. Een deelnemer van een Kindcentrum: 'Als je aangeeft dat je geen kant kunt kiezen, dan ben je toch bang het contact te verliezen – zeker als een ouder denkt in jou een medestander te hebben gevonden: iemand die wél luistert en – als je dan neutraal blijft – ertussen staat.'

De weg naar de nieuwe werkelijkheid

De deelnemers is gevraagd voor de drempels goede ideeën te noemen waarmee zij verder mee kunnen tijdens hun werk. Dit is gericht op het vraagstuk dat centraal staat in de bijeenkomst.

Oplossingen die genoemd zijn om juridische drempels te beslechten:

- Een eerste punt dat genoemd is, en waarvan de deelnemers zich realiseren dat we daar geen invloed op hebben, is dat de wet soepeler moet zijn als het gaat om gegevens delen. Een deelnemer van het wijkteam geeft aan dat ze meer drangmogelijkheden zou willen hebben, 'omdat het lastig is oplossingen te vinden als volwassenen niet willen dat je informatie deelt.'
- Waar wel invloed op is: maak duidelijk voor professionals welke ruimte er is als het gaat om informatie delen. Een deelnemer: 'Als je maar goed vastlegt wat je doet, mag er veel meer dan we denken. Zorg dat iedereen daarvan op de hoogte is en die stappen van de meldcode goed volgt!' Je hebt eerder iets uit te leggen als je iets niet doet dan als je iets wel doet. Als je je stappen maar goed vastlegt en uitlegt.
- Een deelnemende psycholoog voegt toe dat de beroepsvereniging van psychologen gratis juridisch advies geeft bij casuïstiek en zegt daarover: 'Zorg dat iedere hulpverlener een juridisch portaal hiervoor krijgt.'
- Een andere oplossing is het inzetten van de kindbehartiger met een juridische stem die de belangen en behoeften van de kinderen meeweegt.
- Ook multidisciplinair bespreken is genoemd als oplossing. Met name binnen de politie zijn er voorbeelden van standaard multidisciplinaire besprekingen die wekelijks plaatsvinden. Een deelnemer van de politie: 'Borg dat, zodat je niet afhankelijk bent van personen, maar dat het standaard is ingebed.' Voorbeelden zijn zorg- en veiligheidsteams in Limburg en Code rood in Noord-Nederland.
- Tot slot helpen korte lijnen juridische drempels.

Oplossingen die genoemd zijn voor het omgaan met ‘het gedoe’ en de tijd die het kost:

- De deelnemer van het Kindcentrum geeft aan dat zij aan gescheiden ouders duidelijk maakt dat hun situatie niet betekent dat zij alles dubbel doen. ‘Die neiging hebben we wel; iedereen willen bedienen. Maar we kunnen vaker de verantwoordelijkheid teruggeven aan de ouders zelf. Zij hebben samen een kind. We kunnen niet altijd alles dubbel doen omdat vader en moeder niet door één deur kunnen.’ En als het nodig is, kan daar ook een externe partij naast worden geplaatst.
- Deelnemers uit de hulpverlening geven aan dat zij graag willen dat er een soort ‘DSM-score’ bestaat. Daarmee maak je duidelijk dat een casus veel tijd vraagt. ‘Het zou helpen als er erkenning komt voor dit soort zaken, zodat je daarvoor ook in de financiering tegemoet kan worden gekomen.’
- Sneller informatie delen met anderen is ook een manier om tijd te besparen, omdat je dan efficiënter werkt.
- Tot slot zou registreren eenvoudiger moeten kunnen, waarmee veel tijd te besparen valt. Een deelnemer geeft aan: ‘Het meldformulier van Veilig Thuis is daar een voorbeeld van. We hebben dat ook bij Veilig Thuis aangekaart en kijkt er nu naar of dat aangepast kan worden.’

Wat betreft het vergroten van kennis en vaardigheden zijn de volgende oplossingen genoemd:

- Het onderwerp moet in de beroepsopleidingen beter worden ingebed. Met name de PABO’s zijn genoemd.
- De aandachtsfunctionaris moet het thema regelmatig op de agenda zetten in de organisatie, bijvoorbeeld in het teamoverleg. ‘Net zoals de BHV dat herhaaldelijk opnieuw moet worden getraind, moet dat ook voor de meldcode gelden. Anders zakt het weg.’
- Door multidisciplinair overleg neemt de kennis ook toe, omdat je leert van elkaar. Bovendien leer je de ketenpartners beter kennen, wat ook helpt in de aanpak.
- Tot slot helpt het standaard opnemen van vragen en formulieren de aanpak te verbeteren. Een deelnemende psycholoog: ‘Het zou prettig zijn als in het EPD automatisch een kindcheck-formulier in een volwassendossier ‘oppopt’, of bij stap 1 van de meldcode een reminder waar je aan moet denken. Dat helpt je om het niet te vergeten en het zorgvuldig te doen.’

Vraagstuk 2

‘Vaak worden kinderen over het hoofd gezien. Wie had hier op welk moment de kinderen kunnen betrekken?’

De gehele groep herkent het vraagstuk.

De weg naar de nieuwe werkelijkheid

De deelnemers is gevraagd direct over te gaan naar de goede ideeën om kinderen eerder te betrekken:

- In de GGZ zijn standaard kind-gesprekken.
- Andere deelnemers geven aan dat het belangrijk is dat kinderen praten met iemand die zij vertrouwen, bijvoorbeeld van de opvang of van school. Of dat een professional wordt ingeschakeld die deskundig is in het praten met kinderen, zoals iemand van het Centrum Jeugd & Gezin.

- De psycholoog geeft aan dat kinderen een aparte therapeut krijgen, die dan met het kind mee gaat naar gesprekken. ‘De therapeut van het kind mag er 100% voor het kind zijn, de gezinstherapeut is meervoudig partijdig.’
- Een deelnemer geeft aan in de gesprekken met ouders een foto van hun kind op tafel te plaatsen. ‘Als we afdwalen kan ik naar het kind wijzen, en zeggen: “nee, we zitten hier voor het kind.”’
- Tot slot is het belangrijk dat er bij professionals bekendheid is over de verschillende soorten gesprekken die met kinderen kunnen worden gevoerd. Bijvoorbeeld helderheid over wanneer je door mag vragen en dat je bij strafbare feiten op tijd stopt met het gesprek.

Wat neem je mee uit deze bijeenkomst en ga je morgen al in de praktijk brengen?

- Dat er soms een voortraject nodig is voordat ouders samen door één deur kunnen.
- De 6 versus de 9 en die op z'n zij leggen; perspectief is alles!
- Veilig Thuis: ik wil intern bespreken of het mogelijk/wenselijk/effectief is om per afwegingskader een meldformulier te maken of in elk geval te kunnen differentiëren.
- Nadenken of we in onze methode voor onderzoek bij complexe scheiding samen optrekken met een sociaal team of raad (zoals in proeftuinen), i.p.v. twee medewerkers van VT.
- Anderen betrekken in de organisatie, sneller overleggen met Veilig Thuis.

